

Rozmyślania

Jaka przyszłość kultury?

(Część II)

Naród jest wspólnotą, którą łączą różne społwa, ale nade wszystko łączy kultura. Kultura stanowi o tym, kim jest człowiek i jakie jest oblicze narodu, ale także i o tym, jakimi kryteriami kieruje się władza państwowa. Człowiek przecież to nie tylko wymiar zaprogramowany ekonomicznie. Istnienie człowieka określa wewnętrzny stosunek do prawdy, dobra i piękna.

Andrzej Dębowski

Dziś powszechną grozą i przerażeniem będzie fakt, że dla współczesnych Polaków wśród pragnień tzw. bogate życie kulturalne pojawia się dopiero na 7. miejscu. Według ostatnich informacji ponad 60 proc. Polaków nie czyta żadnych książek. Z innych badań wiemy, iż tylko 5% Polaków uważa, że należałoby zwiększyć dotację na kulturę. Namiastką kultury dla 67% Polaków jest codzienne oglądanie telewizji. Powstaje jednak pytanie – czy telewizja jest rzeczywiście źródłem formacji kulturowej i jakiej?

Niech więc ludzie sztuki, nauki, polityki i kultury wykorzystują swoje zdolności twórcze, aby ukazywać całą prawdę, piękno i dobro życia. Będzie to możliwe tylko wówczas, gdy dążyć się będzie do zbudowania integralnej wizji człowieka. Jeżeli ta wizja będzie słaba, ludzka godność zostanie umniejszona, a dobra stworzone, które powinny służyć dobru i postępowi całej ludzkości, prędzej czy później obrócą się przeciwko człowiekowi i życiu. Kończące się stulecie, z jego bolesnym doświadczeniem wojny, przemocy, tortur i różnych form ucisku ideologicznego,

jest tego aż nazbyt wymownym świadectwem. Zarazem jednak jest też świadkiem niezłomnej mocy ludzkiego ducha, triumfującego nad wszystkim, co próbuje zdławić jego przemożne pragnienie prawdy i wolności.

W rosnącej konkurencji makroregionów skuteczny mecenat państwowy nad kulturą i dziedzictwem narodowym ma kluczowe znaczenie. Myślę, że mecenat ten jest obowiązkiem wynikającym z misji. Edukacja i kultura są rodzajem inwestycji w przyszłość, stwarzającej możliwości rozwoju obywatelom.

Badania wykazują, iż niezależnie od stopnia prorynkowego nastawienia gospodarki w krajach europejskich, podstawowe znaczenie dla rozwoju kultury tych krajów mają środki publiczne pochodzące z budżetu państwa i budżetów samorządowych. Czy pamięta się o tym w Polsce?

Rys. Stefan Rusin

Ważnym aspektem reformowania systemu finansów publicznych powinno być położenie nacisku na efektywność wydatkowanych funduszy na działalność kulturalną, artystyczną i ochronę dziedzictwa narodowego. Reforma budżetu państwa nie może spowodować redukcji środków na kulturę i edukację, które decydują o rozwoju kadr i przyczyniają się do zwiększenia mobilności społecznej, co przeciwdziała bezrobociu. Nowoczesność kultury może w tym znacznie pomóc, gdyż jej przyszłość jest w sposób nieodparty i nieodwracalny związana z masowymi środkami przekazu w ich fazie nie tylko audiowizualnej, ale i multimedialnej. Narastająca dominacja tych środków jest oczywista, zarówno w sferze informacji i komunikacji, jak i w całej cywilizacji, skoro informacja i komunikacja jest tej cywilizacji materią i energią zarazem. Nie należy odrzucać multimedialności, przeciwnie – trzeba je rozumieć i trzeba umieć się nimi posługiwać.

Nie sposób budować i wcielać w życie wizji nowoczesnej Polski bez świadomości, że kultura jest istotnym wyznacznikiem poziomu życia w naszym państwie, jak również miernikiem naszej pozycji pośród społeczności międzynarodowej. Wiąże się to jednak z całym pakietem kulturalnych powinności, które należy wdrażać i to jak najszybciej.

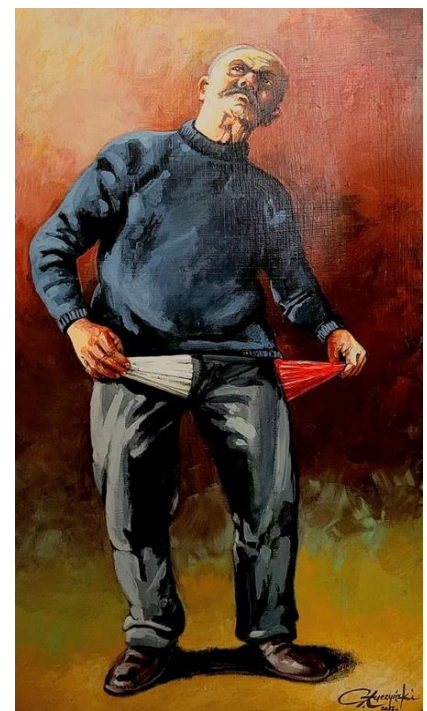
Narodowym instytucjom kultury, których znaczenie musi odpowiadać nazwie, powinny zostać przywrócone właściwe warunki rozwoju. Ich byt prawny powinien być uregulowany ustawowo. Potrzebna jest nowa ustawa o instytucjach kultury, która da możliwość sprawnego zarządzania teatrami, muzeami i innymi placówkami kulturalnymi.

Państwo powinno przyjąć pełną odpowiedzialność za działalność szkolnictwa artystycznego I i II stopnia oraz inicjować programy upowszechnienia edukacji artystycznej. Powinno udzielać wsparcia dla najbardziej wartościowych projektów teatralnych, muzycznych, wydawniczych i innych przedsięwzięć animowanych przez instytucje kultury.

Dbalność o dostęp do kultury dla szerokiego kręgu społeczeństwa wymaga zastosowania wyjątku kulturalnego w stosunku do książek i czasopism o znaczeniu kulturalnym.

Skuteczna promocja polskiej kultury może w sposób najbardziej efektywny wzmocnić pozycję Polski na arenie międzynarodowej poprzez wypromowanie atrakcyjnego i spójnego wizerunku naszego kraju. Ale o tym, czy tak się stanie będziemy w głównej mierze decydować sami – swoją postawą, swoim zachowaniem, swoim uczestnictwem w kulturze i swoim oddziaływaniem na innych.

Koniec

Rys. Sławomir Luczyński